

บทที่ 1

บทนำ

การตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญของฝ่ายบริหาร ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน และระบบการควบคุมภายในขององค์กร ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้งานตรวจสอบภายในประสบความสำเร็จคือผู้บริหารสามารถนำผลผลิตของงานตรวจสอบภายในไปใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้เกิดมูลค่าเพิ่มและความสำเร็จแก่องค์กร ฉะนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังกล่าวผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในอันได้แก่ผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในจึงควรมีความเข้าใจถึงภาพรวมเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในมีความรู้ในหลักการ และวิธีการตรวจสอบรวมทั้งต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบที่ยอมรับโดยทั่วไป ทั้งจากหลักการสากลและตามที่กำหนดโดยหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องของทางราชการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวสามารถเลือกใช้เทคนิคแนวทางการตรวจสอบที่เหมาะสมกับภารกิจและสภาพแวดล้อมขององค์กร (แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง , 2546, หน้า 1)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันในแต่ละองค์กรที่ประสบผลสำเร็จส่วนใหญ่จะมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การบริหารจัดการภายในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การตรวจสอบภายใน เป็นวิธีการหนึ่งของการควบคุมภายในกำกับดูแล การปฏิบัติงานภายในองค์กรให้เป็นไปอย่างมีระบบแบบแผน มีประสิทธิภาพ ช่วยลดความเสี่ยงที่เกิดความเสียหายแก่องค์กรและทำให้เกิดความเชื่อมั่นและสร้างความมั่นใจ รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของผู้บริหารในการวางแผนในการบริหารงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ได้ตั้งไว้ การที่จะทำให้การตรวจสอบภายในให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งผู้บริหารและผู้รับตรวจ เพราะในขั้นตอนของการตรวจสอบภายใน ผู้ตรวจสอบภายในและผู้รับตรวจจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ติดต่อกัน การมีมนุษยสัมพันธ์และจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานมีความราบรื่น ไม่มีข้อ

ขัดแย้งกับผู้รับตรวจ เริ่มตั้งแต่การเตรียมข้อมูลก่อนที่ผู้ตรวจสอบภายในจะเข้าตรวจ และให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อตรวจพบข้อบกพร่อง ซึ่งแรงเหตุผลเกี่ยวกับข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้รับการตรวจมีความเข้าใจยอมรับ ตลอดจนถึงการรายงานผลตรวจสอบเพื่อนำไปปรับปรุงนั้น ผู้บริหารควรจะให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการตรวจสอบ เพราะจะทำให้การตรวจสอบประเมิณผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผู้ตรวจสอบภายในก็มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานผู้ตรวจสอบสามารถดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลหน่วยรับตรวจได้อย่างเที่ยงธรรมที่จะทำให้อคณะกรรมการตรวจสอบเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานในองค์กรประสบความสำเร็จในการตรวจสอบและมีประโยชน์ต่อองค์กรอย่างแท้จริง

สำหรับงานตรวจสอบภายในส่วนราชการได้เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2519 โดยมติคณะรัฐมนตรี กำหนดให้ในแต่ละส่วนราชการมี ตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ โดยขึ้นตรงต่อหัวหน้าส่วนราชการ ต่อมากระทรวงการคลังได้ออกระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ.2551 แทนฉบับเดิม พ.ศ.2542 และได้กำหนดมาตรฐานการตรวจสอบภายใน และจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ รวมทั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ออกระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน พ.ศ.2546 เพื่อให้ส่วนราชการนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดให้มีการตรวจสอบ ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน โดยในส่วนของกองทัพบกได้จัดตั้ง สำนักงานตรวจสอบภายในกองทัพบก ขึ้นเมื่อ พ.ศ.2521 เดิมใช้ชื่อว่า สำนักตรวจบัญชีกองทัพบก โดยยึดระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการตรวจสอบภายใน พ.ศ.2553 เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในของกองทัพบก มีความเข้มแข็ง เป็นระบบที่สามารถตรวจราชการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการตรวจราชการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมุมมอง ของผู้รับตรวจที่มีต่อบังคับที่มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานในกองทัพบก ซึ่งเป็นผู้รับการตรวจ จากสำนักงานตรวจสอบภายในทหารบก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

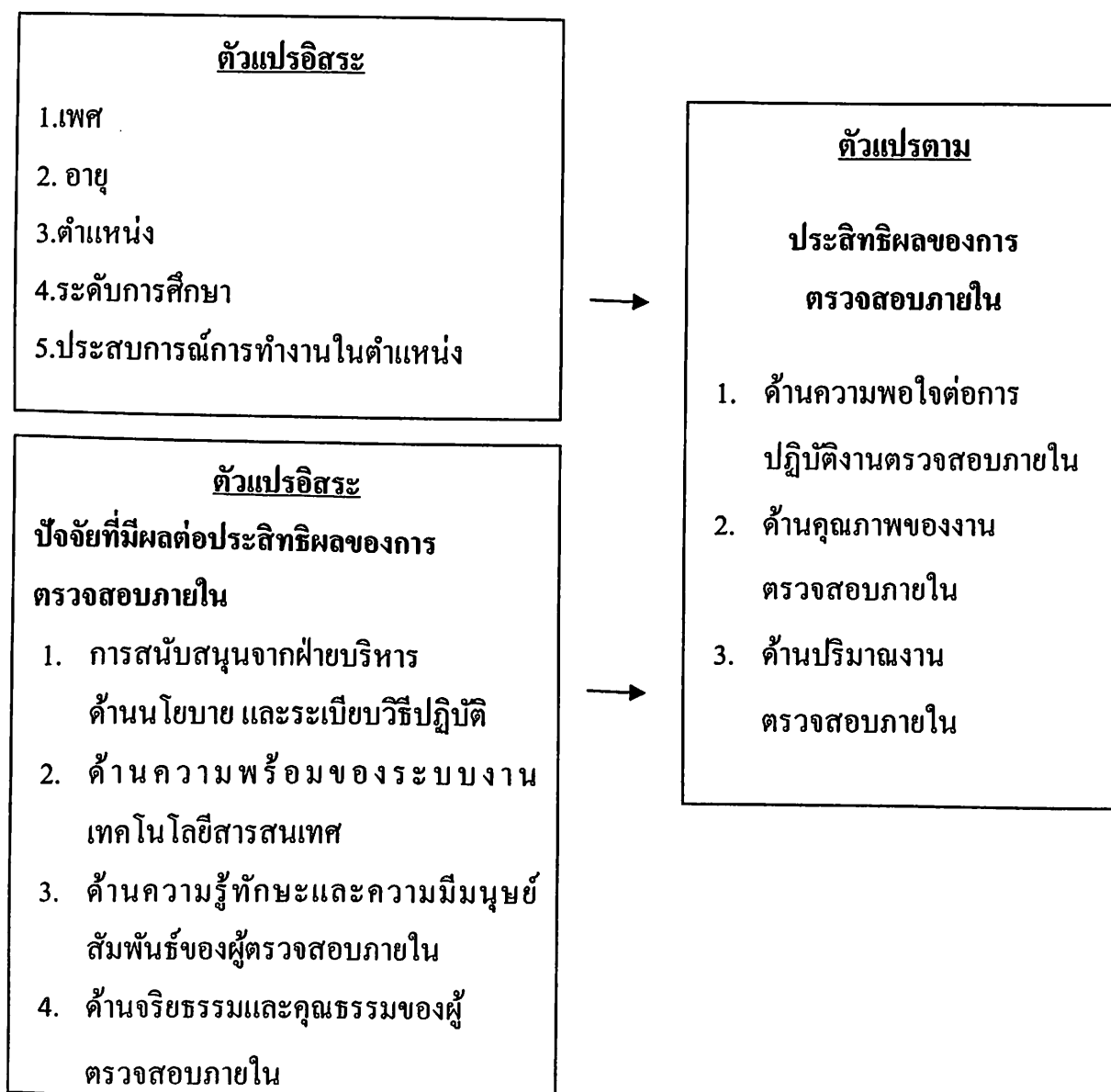
การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาในประเด็นหลัก 2 ประเด็น คือ

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้รับตรวจต่อบังคับที่มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบังคับที่มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบ

ภายใน ในมุมมองของผู้รับการตรวจหน่วยงานในกองทัพบก

กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้รับการตรวจของหน่วยงานในกองทัพบก จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วพบว่า ผลงานวิจัยของ อัจฉรรัตน์ สิทธิ (2553) มีความเกี่ยวข้องและเหมาะสมที่ผู้วิจัยจะนำมาศึกษาต่อยอดเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับวงการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงกรอบแนวคิดและแบบสอบถามบางส่วนให้เหมาะสมกับการศึกษาในครั้งนี้ การปรับปรุงดังกล่าวได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ และผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.ปัญญา อิศรวรวาณิช และ ผศ.ดร.สมบูรณ์ สาระพัฑ สำหรับกรอบแนวคิดของการศึกษาในครั้งนี้มีรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 24 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารด้านนโยบาย และระเบียบวิธีปฏิบัติ มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในด้านปริมาณงานตรวจสอบภายใน

สมมติฐานข้อที่ 25 ปัจจัยด้านความพร้อมของระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในด้านปริมาณงานตรวจสอบภายใน

สมมติฐานข้อที่ 26 ปัจจัยด้านความรู้ทักษะและความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้ตรวจสอบภายใน มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในด้านปริมาณงานตรวจสอบภายใน

สมมติฐานข้อที่ 27 ปัจจัยด้านจริยธรรมและคุณธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในด้านปริมาณงานตรวจสอบภายใน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้รับการตรวจ ของหน่วยงานในกองทัพบก ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1) ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้รับการตรวจ ของหน่วยงานในกองทัพบก ทั้งสิ้น 632 หน่วยงาน (กรมการเงินทหารบก, มกราคม, 2557) ซึ่งทำการศึกษาเฉพาะ ผู้รับการตรวจสอบภายใน

2) ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน มกราคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2557

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณา ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในให้ดียิ่งขึ้น
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในของหน่วยงานภายในกองทัพบก
3. เพื่อให้ทราบว่า การตรวจสอบภายในเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงานขององค์กร ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป ของผู้ที่สนใจ

นิยามศัพท์

การตรวจสอบภายใน หมายถึง กิจกรรมการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ ซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มมูลค่า และปรับปรุงการปฏิบัติงานของส่วนราชการให้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ส่วนราชการ บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วย การประเมินปรับปรุงประสิทธิผล ของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ

ผู้ตรวจสอบภายใน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในกองทัพบก ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบภายใน

ผู้รับตรวจ หมายถึง หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ หรือการบริหาร ของหน่วยรับตรวจ

ประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน หมายถึง การปฏิบัติงานตรวจสอบให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งในด้านตรวจสอบวิเคราะห์และประเมินผล การให้ความรู้ คำแนะนำ การรายงานและติดตามผล คำปรึกษา ตลอดจนถึงการให้สัตยาณเด็อนภัยล่วงหน้า และสามารถชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถควบคุมป้องกัน แก้ไขจุดอ่อนได้ทันท่วงทีโดยผลงานที่ได้ต้องมีคุณภาพ ถูกต้อง โปร่งใส เป็นที่พอใจ และยอมรับของผู้รับการตรวจและเพิ่มความเชื่อมั่นต่อองค์กร

สรุป

สำหรับเนื้อหาในบทที่ 1 เป็นการกล่าวถึงบทบาทความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษากำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษา การกำหนดสมมติฐานการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาส่วนบทต่อไป กล่าวถึงประเด็นต่างๆดังนี้ บทที่ 2 กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย กล่าวถึง ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบสมมติฐาน การนำเสนอข้อมูล บทที่ 4 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และบทที่ 5 เป็นการสรุปผลของการศึกษา อภิปรายผลการศึกษาข้อจำกัดของการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป